

ราชวิทยาลัย
อุหากรณ์

ประกาศราชวิทยาลัยอุหากรณ์

เรื่อง แนวทางการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ด้วยในปีงบประมาณ 2562 ราชวิทยาลัยอุหากรณ์ได้ เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้การบริหารงานของราชวิทยาลัยอุหากรณ์เป็นไป ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ จึง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) (2) แห่งพระราชบัญญัติราชวิทยาลัยอุหากรณ์ พ.ศ. 2559 กำหนดแนวทางการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “แนวทางการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ ส่วนรวม”

ข้อ 2 ในประกาศนี้

“ราชวิทยาลัยอุหากรณ์” หมายความว่า หน่วยงานภายใน ดังต่อไปนี้ สำนักงานราชวิทยาลัย สถาบัน บัณฑิตศึกษาอุหากรณ์ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าอุหากรณ์

“ผู้บริหาร” หมายความว่า เลขาธิการราชวิทยาลัยอุหากรณ์ รองเลขาธิการราชวิทยาลัยอุหากรณ์ ผู้ช่วยเลขาธิการราชวิทยาลัย อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าสาย หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน

ข้อ 3 ประกาศนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

ข้อ 4 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ 3 จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

(1) กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมสำหรับการประกาศเจตจำนงในการบริหารองค์กร อย่างซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลภายนอกทราบ

/ (2) กำหนดบทบาท...

(2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ให้ครอบคลุมถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การควบคุม กำกับ ติดตาม สนับสนุนและขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ละเลย เพิกเฉย ต่อการกระทำที่เข้าข่ายดังกล่าว ตลอดจนให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต่างๆ

(3) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ให้ครอบคลุมถึงการสอดส่อง และร่วมกันป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ละเลย เพิกเฉยต่อการกระทำที่เข้าข่ายดังกล่าว ตลอดจนให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ

(4) กำหนดจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ให้ครอบคลุมถึง

- ก. ให้ผู้บริหารทุกระดับมีหน้าที่ควบคุม ดูแลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามคู่มืออย่างเคร่งครัด
- ข. เจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัย ตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น
- ค. เจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้ดุลพินิจในการจัดซื้อจัดจ้าง ควรแสดงความโปร่งใส โดยการประกาศให้ทราบว่าตนเองไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นคู่สัญญากับองค์กร
- ง. เจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ รับหรือเรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น
- จ. เจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการให้ของขวัญ ของกำนัล หรือจ่ายผลประโยชน์ ทั้งที่เป็นตัวเงิน และประโยชน์แบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนระดับ ตำแหน่ง หรือความดีความชอบพิเศษ
- ฉ. เจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการช่วยเหลือญาติมิตรหรือพวกพ้องให้ได้รับการบรรจุ แต่งตั้ง ในตำแหน่งงานใดๆ ในราชวิทยาลัยจุฬารักษ์
- ช. ห้ามเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินใดๆ ขององค์กร ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น
- ซ. ห้ามเจ้าหน้าที่ใช้เวลาทำการขององค์กร ปฏิบัติงานอื่นที่มีเชิงงานขององค์กร
- ฌ. ห้ามเจ้าหน้าที่ใช้ข้อมูลทางลับขององค์กร เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน หรือพวกพ้อง หรือครอบครัว หรือคนรู้จัก
- ฎ. ห้ามเจ้าหน้าที่กระทำการใดๆ อันเป็นการเปิดเผยเงินผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ได้บังคับบัญชา

(5) กำหนดให้จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อหลีกเลี่ยงการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจตระหนักในเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

/ (6) กำหนดให้...

(6) กำหนดให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา /อนุมัติโครงการ หรือการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำ ลงนามในแบบฟอร์มรับรองไม่เกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนได้เสียใด ๆ กับผู้เสนองาน ผู้เสนอราคา ในการดำเนินการนั้น ๆ

(7) กำหนดให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในวาระการประชุมพิจารณาใด ๆ ออกจากที่ประชุมเป็นการชั่วคราวในระหว่างการประชุมวาระนั้น ๆ หรือแจ้งต่อที่ประชุมเกี่ยวกับการมีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเริ่มการประชุมในวาระดังกล่าว ตลอดจนแจ้งจุดบันทึกไว้ในรายงานการประชุม

(8) กำหนดให้มีช่องทางการร้องเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมและการทุจริต เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก สามารถแจ้งข้อมูลทางลับแก่ผู้บริหาร เกี่ยวกับการกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และให้มีกระบวนการให้ความเป็นธรรม ปกป้องผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(9) กำหนดให้มีการสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่มีความซื่อตรง สุจริต มีธรรมภิบาลในการปฏิบัติงาน

(10) กำหนดให้บริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตด้วย

(11) กำหนดให้สำนักงานตรวจสอบภายในสนับสนุนและส่งเสริมให้มีกระบวนการตรวจสอบควบคุมภายในที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2562

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์นิธิ มหานนท์)

เลขาธิการราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

เพื่อให้การดำเนินงานของราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ เป็นไปด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ปราศจากผลประโยชน์ จึงได้กำหนดมาตรการดังนี้

(1) กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมสำหรับการประกาศเจตจำนงในการบริหารองค์กร อย่างซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบุคคลภายนอกทราบ

(2) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ให้ครอบคลุมถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การควบคุม กำกับ ติดตาม สนับสนุนและขับเคลื่อนการดำเนินการ เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ละเลย เพิกเฉย ต่อการกระทำที่เข้าข่ายดังกล่าว ตลอดจนให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต่างๆ

(3) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ให้ครอบคลุมถึงการสอดส่อง และร่วมกันป้องกันการกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ละเลย เพิกเฉยต่อการกระทำที่เข้าข่ายดังกล่าว ตลอดจนให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ

(4) กำหนดจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ให้ครอบคลุมถึง

1. ให้ผู้บริหารทุกระดับมีหน้าที่ควบคุม ดูแลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามคู่มืออย่างเคร่งครัด
2. เจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัย ตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น
3. เจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้ดุลพินิจในการจัดซื้อจัดจ้าง ควรแสดงความโปร่งใส โดยการประกาศให้ทราบว่าตนเองไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นคู่สัญญากับองค์กร
4. เจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ รับหรือเรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ใด ๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น
5. เจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการให้ของขวัญ ของกำนัล หรือจ่ายผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงิน และประโยชน์แบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนระดับ ตำแหน่ง หรือความดีความชอบพิเศษ
6. เจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการช่วยเหลือญาติมิตรหรือพวกพ้องให้ได้รับการบรรจุ แต่งตั้ง ในตำแหน่งงานใด ๆ ในราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
7. ห้ามเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินใด ๆ ขององค์กร ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น
8. ห้ามเจ้าหน้าที่ใช้เวลาทำการขององค์กร ปฏิบัติงานอื่นที่มีไชนางานขององค์กร

9. ห้ามเจ้าหน้าที่ใช้ข้อมูลทางลับขององค์กร เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน หรือพวกพ้อง หรือครอบครัว หรือคนรู้จัก

10. ห้ามเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเบียดเบียนผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ใต้บังคับบัญชา

(5) กำหนดให้จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อหลีกเลี่ยงการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และส่งเสริมบุคลากรให้ความรู้ความเข้าใจตระหนักในเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(6) กำหนดให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณา /อนุมัติโครงการ หรือการจัดซื้อจัดจ้าง จัดหา ลงนามในแบบฟอร์มรับรองไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนได้เสียใด ๆ กับผู้เสนองานผู้เสนอราคาในการดำเนินการนั้น ๆ

(7) กำหนดให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในวาระการประชุมพิจารณาใด ๆ ออกจากที่ประชุมเป็นการชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาวาระนั้น ๆ หรือแจ้งต่อที่ประชุมเกี่ยวกับการมีส่วนได้ส่วนเสียก่อนเริ่มการประชุมในวาระดังกล่าว ตลอดจนแจ้งจัดบันทึกไว้ในรายงานการประชุม

(8) กำหนดให้มีช่องทางการร้องเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมและการทุจริต เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก สามารถแจ้งข้อมูลทางลับแก่ผู้บริหาร เกี่ยวกับการกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และให้มีกระบวนการให้ความเป็นธรรม ปกป้องผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานที่รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(9) กำหนดให้มีการสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย แก่ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่มีความซื่อตรง สุจริต มีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน

(10) กำหนดให้บริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตด้วย

(11) กำหนดให้สำนักงานตรวจสอบภายในสนับสนุนและส่งเสริมให้มีกระบวนการตรวจสอบ ควบคุม ภายในที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

คู่มือ

การป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

คำนำ

ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ เป็นสถาบันการศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการแพทย์ชั้นนำของภูมิภาคในการผลิตและพัฒนาบุคลากรชั้นสูง ทำการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ เผยแพร่ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การแพทย์ การสาธารณสุข และให้บริการทางการแพทย์เป็นศูนย์กลางความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี การบริหารงานหรือการปฏิบัติตนของบุคลากรในราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์อาจส่งผลกระทบต่อบุคลากร ต่อผู้รับบริการ หรือต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือ ได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ที่ มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จึงเห็นควรเสริมสร้างให้การบริหารงานและการปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนในการตรวจสอบ เผื่อระวังเพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตได้

ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม จึงเห็นควรจัดทำมาตรการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมในหน่วยงานและคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป

ฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์
ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 การป้องกันขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม	1
บทที่ 2 แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	4
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	8

บทที่ 1 บทนำ

การป้องกันขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

ความหมายของการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง การที่บุคลากรในองค์กรบริหารงานหรือปฏิบัติหน้าที่การงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นความผิดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การทุจริต

สำนักงาน ก.พ. ได้ให้ความหมายของ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หมายถึง สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคล(ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองข้าราชการ พนักงาน บริษัท หรือผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลต่อการตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนา หรือบางเรื่องเป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนไม่เห็นว่าจะจะเป็นสิ่งผิดแต่อย่างใด พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำความผิดทางจริยธรรมของบุคลากรในองค์กร ซึ่งโดยทั่วไปต้องคำนึงถึงผลประโยชน์โดยรวมขององค์กรของเป็นหลัก แต่กลับตัดสินใจบริหารงานหรือปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้องเป็นหลัก

การขัดกัน (Conflict)

เป็นสถานการณ์ที่ขัดกัน ไม่ลงรอยเป็นเหตุการณ์อันเกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่สามารถตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้จากความไม่ลงรอยกันในเรื่องความคิดแนวทางปฏิบัติหรือผลประโยชน์

ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private Interest)

เป็นผลตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยเห็นว่ามีคุณค่าที่จะสนองตอบความต้องการของตนเองหรือของกลุ่มที่ตนเองเกี่ยวข้อง ผลประโยชน์เป็นสิ่งจูงใจให้คนเรามีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อสนองความต้องการทั้งหลาย มี 2 ประเภท คือ

- 1) ผลประโยชน์ส่วนตัวที่เกี่ยวกับเงิน (pecuniary) ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มทุนประโยชน์หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว
- 2) ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน (non-pecuniary) เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลครอบครัวหรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมอื่นๆ

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest)

สิ่งใดก็ตามที่ให้ประโยชน์ขององค์กร หรือประโยชน์ของกลุ่มบุคคลทั้งหลายในสังคม ผลประโยชน์สาธารณะยังหมายถึงหลักประโยชน์ต่อมวลสมาชิกในสังคม

ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interests)

ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interests) คือ สถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ (professional interests) อันส่งผลให้เกิดปัญหาที่เขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง/ลำเอียง ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น อาจส่งผลให้เกิดความไม่ไว้วางใจที่มีต่อบุคคลผู้นั้นว่าเขาจะสามารถปฏิบัติงานตามตำแหน่งให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมจริยธรรมได้มากน้อยเพียงใด

พฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน

บุคลากรในองค์กรควรมีจิตสำนึกในการบริหารและการปฏิบัติหน้าที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเสมอ ตัวอย่างพฤติกรรมที่เข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเข้าข่ายความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสังคมไทย ได้แก่

1. หาประโยชน์ให้ตนเอง หรือ การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตนเอง เช่น การใช้อำนาจหน้าที่ทำให้เครือญาติหรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน หรือการนำกิจการส่วนตัวมาเป็นคู่สัญญากับองค์กร
2. รับผลประโยชน์ คือ การรับสินบนหรือรับของขวัญ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการงานบุคคล รับเรื่อง โอน ย้าย สอบแข่งขัน สอบคัดเลือก แล้วรับของกำนัลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านั้น
3. ใช้อิทธิพล เป็นการเรียกผลตอบแทนจากการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ ส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม
4. ใช้ทรัพย์สินขององค์กรเพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น การใช้รถยนต์หรือคอมพิวเตอร์ขององค์กรเพื่อทำงานส่วนตัว
5. ใช้ข้อมูลลับของทางองค์กร เพื่อรับสิ่งตอบแทนที่เป็นประโยชน์ในรูปของเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ หรือนำไปเปิดเผยให้ญาติหรือพวกพ้องเพื่อแสวงหาประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้น

หลักการ 4 ประการสำหรับการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ประกอบด้วย

1. ปกป้องผลประโยชน์องค์กร การทำเพื่อผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหน้าที่หลักเจ้าหน้าที่ทุกคน การตัดสินใจและให้คำแนะนำต้องอยู่ภายในกรอบกฎหมายและนโยบาย จะต้องทำงานในขอบเขตหน้าที่ พิจารณาความถูกต้องไปตามข้อเท็จจริง ไม่ให้ผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกแซง รวมถึงความเห็นหรือทัศนคติส่วนบุคคลปฏิบัติต่อแต่ละบุคคลอย่างเป็นกลาง ไม่มีอคติลำเอียงด้วยเรื่องศาสนา อาชีพ การเมือง วงศ์ตระกูล ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องมีจริยธรรมด้วย

2. สนับสนุนความโปร่งใสและพร้อมรับผิด การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนต้องอาศัยกระบวนการแสวงหา เปิดเผยและจัดการที่โปร่งใส นั่นคือ เปิดโอกาสให้ตรวจสอบและมีความพร้อมรับผิดมีวิธีการต่าง ๆ เช่น จดทะเบียนผลประโยชน์ โยกย้ายบุคลากรจากตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทับซ้อน การเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ถือเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน การใช้กระบวนการอย่างเปิดเผยทั่วหน้า จะทำให้บุคลากรร่วมมือและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป

3. ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง การแก้ปัญหาหรือจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนจะสะท้อนถึงการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของบุคลากร และองค์กร ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อเรื่องการสร้างระบบและนโยบายและเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อระบบผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนมี เจ้าหน้าที่ต้องจัดการกับเรื่องส่วนตน เพื่อหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อนมากที่สุดเท่าที่ทำได้ และผู้บริหารก็ต้องเป็นแบบอย่างด้วย

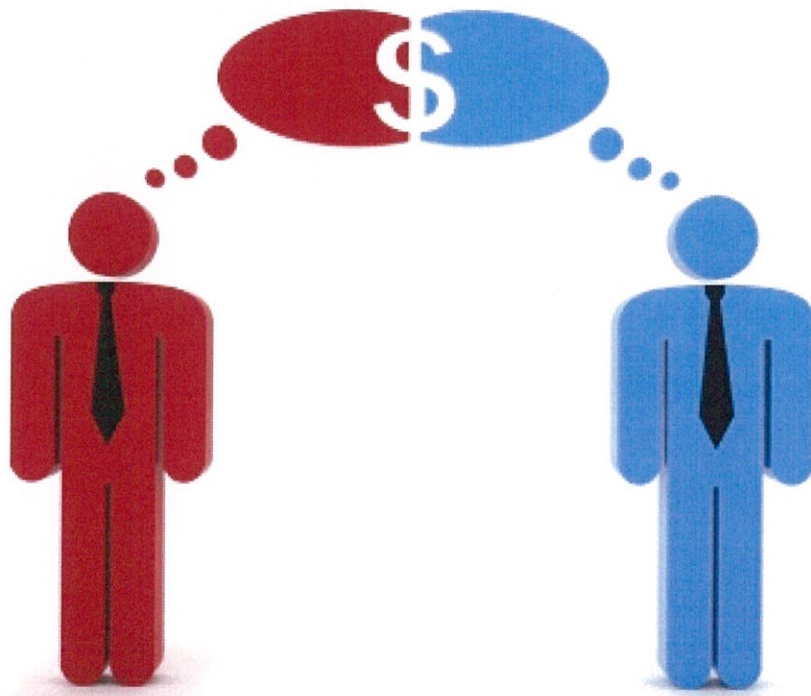
4. สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น และการสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อตรงต่อหน้าที่ซึ่งต้องอาศัยวิธีการ ดังนี้

1) ให้ข้อเสนอแนะและการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และการปฏิบัติ รวมถึงการใช้กฎเกณฑ์ที่มีในสภาพแวดล้อมการทำงาน

2) ส่งเสริมให้มีการสื่อสารอย่างเปิดเผยและมีการเสวนาแลกเปลี่ยนเพื่อให้เจ้าหน้าที่สบายใจในการเปิดเผยและหารือเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนในที่ทำงาน

3) ปกป้องกันไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนที่เจ้าหน้าที่เปิดเผยเพื่อมิให้มีผู้นำไปใช้ในทางที่ผิด

4) ให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและกระบวนการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้รู้สึกเป็นเจ้าของและผู้ปฏิบัติงาน ในเวลาเดียวกันต้องสร้างระบบโดยการพัฒนาเรื่อง มาตรฐานในการส่งเสริมความซื่อตรงต่อหน้าที่โดยรวมไว้ในข้อกำหนดทางจริยธรรม, กระบวนการระบุความเสี่ยงและจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน, กลไกความพร้อมรับผิดชอบทั้งภายในและภายนอก, วิธีการจัดการ (รวมถึงการลงโทษ) ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของตนเองที่จะต้องทำตามกฎระเบียบและมาตรฐาน

บทที่ 2 แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

เจ้าหน้าที่ทุกคนในราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ ต้องปฏิบัติตาม ดังนี้

1. ให้ผู้บริหารทุกระดับมีหน้าที่ควบคุม ดูแลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามคู่มืออย่างเคร่งครัด
2. เจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัย ตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น
3. เจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้ดุลพินิจในการจัดซื้อจัดจ้าง ควรแสดงความโปร่งใส โดยการประกาศให้ทราบว่าตนเองไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นคู่สัญญากับองค์กร
4. เจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ รับหรือเรียกรับ หรือยอมรับผลประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น
5. เจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการให้ของขวัญ ของกำนัล หรือจ่ายผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงิน และประโยชน์แบบอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนระดับ ตำแหน่ง หรือความดีความชอบพิเศษ
6. เจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการช่วยเหลือญาติมิตรหรือพวกพ้องให้ได้รับการบรรจุ แต่งตั้ง ในตำแหน่งงานใดๆ ในราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์
7. ห้ามเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินใดๆ ขององค์กรไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น
8. ห้ามเจ้าหน้าที่ใช้เวลาทำการขององค์กร ปฏิบัติงานอื่นที่มีในเชิงงานราชการ
9. ห้ามเจ้าหน้าที่ใช้ข้อมูลทางลับของทางราชการ เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน หรือพวกพ้อง หรือครอบครัว หรือคนรู้จัก
10. ห้ามเจ้าหน้าที่กระทำการใดๆ อันเป็นการเบียดเบียนผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ใต้บังคับบัญชา

ตัวอย่างความขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่

“ความขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่” (Conflict of roles) หมายความว่า บุคคลดำรงตำแหน่งที่มีบทบาทสองบทบาทขัดแย้งกัน เช่น นายสมจิตรเป็นกรรมการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน โดยที่บุตรสาวของนายสมจิตรเป็นผู้สมัครสอบคนหนึ่งด้วย ซึ่งในกรณีนี้ถือว่าเกิด “การดำรงตำแหน่งอันหมิ่นเหม่ต่อการเกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน” แต่ในกรณีนี้ถือว่ายังมีได้นำไปสู่การกระทำความผิดแต่ประการใด เช่น การสอบคัดเลือกบุคคลยังมีได้เกิดขึ้นจริง หรือมีการสอบเกิดขึ้นแล้ว แต่นายสมจิตรสามารถวางตัวเป็นกลาง มีได้ช่วยเหลือบุตรสาวของตนแต่ประการใด เป็นต้น

ถ้าเกิดกรณีความขัดแย้งระหว่างบทบาทหน้าที่ ผู้ที่อยู่ในสภาวะการณ่นั้นจะต้องถอนตัวออกอย่างสมบูรณ์จากการเป็นผู้มีส่วนในการตัดสินใจ งดแสดงความคิดเห็น ละเว้นจากการให้คำปรึกษา และงดออกเสียง (Recusal) เช่น ในกรณีที่สมจิตรเป็นกรรมการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน โดยมีบุตรสาวของตนสมัครเข้าร่วมสอบคัดเลือกด้วยนั้น ซึ่งในสถานการณ์เช่นนี้ นายสมจิตรจะต้องลาออกจากการเป็นกรรมการสอบคัดเลือก เพื่อเป็นการถอนตัวออกจากการเกี่ยวข้องกับสถานการณ์อันหมิ่นเหม่ต่อผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างสูง และหมิ่นเหม่ต่อมาตรการในการป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

หลักการ 4 ประการ สำหรับการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

1. ป้องกันผลประโยชน์องค์กรและผลประโยชน์สาธารณะ
2. สนับสนุนความโปร่งใสและความพร้อมรับผิด
3. ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
4. สร้างวัฒนธรรมองค์กร แนวทางการบริหารเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

กรอบการทำงานนี้เป็นวิธีการกว้างๆ ไม่จำกัดอยู่กับรายละเอียดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการตามบริบทขององค์กรและกฎหมาย สำหรับการพัฒนาและการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ระบุสาเหตุของความเสี่ยงที่มักเกิดขึ้นในองค์กรจากการปฏิบัติหน้าที่เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน
2. พัฒนานโยบายที่เหมาะสม รวมถึงกลยุทธ์การจัดการและแก้ไขปัญหา
3. ให้ความรู้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ รวมถึงเผยแพร่รายนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนให้ทั่วถึงในองค์กร เพื่อยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง
4. ดำเนินการเป็นแบบอย่าง พร้อมทั้งดำเนินการตามแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาลิขสิทธิ์ผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง
5. สื่อสารให้ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนองค์กร และชุมชนทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน
6. บังคับใช้นโยบายและทบทวนนโยบายสม่ำเสมอ

รายละเอียดแต่ละขั้นตอนของแนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

1. การระบุผลประโยชน์ทับซ้อน

เป็นการระบุว่าในการทำงานของหน่วยงานใด มีจุดใดบ้างที่เสี่ยงต่อการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และผลประโยชน์ทับซ้อนที่จะเกิดขึ้นได้นั้นมีประเภทใดบ้าง โดยเป้าหมายสำคัญคือ องค์กรต้องรู้ว่าอะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ที่เกิดขึ้นจริงและที่เห็น ซึ่งการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่มีส่วนสำคัญ เพราะจะทำให้ระบุจุดเสี่ยงได้ครอบคลุมและทำให้เจ้าหน้าที่รู้สึกเป็นเจ้าของและร่วมมือกับนโยบาย

ตัวอย่างของผลประโยชน์ส่วนตน เช่น ผลประโยชน์ทางการเงิน/เศรษฐกิจ (เช่น หนี้) ธุรกิจส่วนตัว/ครอบครัว ความสัมพันธ์ส่วนตัว (ครอบครัว, ชุมชน, ชชาติพันธุ์, ศาสนา ฯลฯ) ความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง การทำงานเสริม ความเป็นอธิการ/การแข่งขันกับคนอื่น/กลุ่มอื่น

ตัวอย่างของจุดเสี่ยง เช่น การปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชน การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจตราเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานของการทำงานหรืออุปกรณ์ในองค์กร การออกไปรับรอง การให้บริการที่อุปสงค์มากกว่าอุปทาน การกระจายงบราชการ การปรับปรุงการลงโทษ การให้เงิน/สิ่งของ ทั้งนี้ การระบุผลประโยชน์ทับซ้อนต้องพิจารณานิยามและข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2. พัฒนานโยบายที่เหมาะสม รวมถึงกลยุทธ์การจัดการและแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบประการหนึ่งในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน คือ ความตระหนักของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน รวมถึงความรับผิดชอบของแต่ละคน ดังนั้น กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการต้องแยกให้ชัดเจนระหว่างความรับผิดชอบขององค์กรและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในองค์กร และยังคงทำให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สามารถรู้ได้ว่าเมื่อใดมีผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น และในรูปแบบใด (แบบเกิดขึ้นจริง แบบที่เห็น หรือแบบเป็นไปได้) สามารถเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนและบันทึกกลยุทธ์ต่างๆ ที่ใช้เพื่อการจัดการและติดตามประสิทธิภาพของกลยุทธ์ที่ใช้

3. ให้ความรู้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ

เพื่อให้การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนมีประสิทธิภาพ ต้องมีการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เจ้าหน้าที่ในองค์กร บุคคลหรือนิติบุคคลที่มาทำสัญญา อาสาสมัคร หัวหน้างานระดับสูง และกรรมการบริหาร การให้ความรู้จะเริ่มตั้งแต่การปฐมนิเทศ และมีอย่างต่อเนื่องในระหว่างทำงาน เจ้าหน้าที่ทุกคนควรสามารถเข้าถึงนโยบายและข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถระบุและเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนส่วนตัว ผู้บริหารต้องทราบวิธีการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน โดยการสร้างความเข้าใจว่าอะไรคือผลประโยชน์ทับซ้อน ผลประโยชน์ทับซ้อนใดเกิดขึ้นบ่อยในองค์กร อะไรคือจุดเสี่ยงที่ระบุในนโยบาย รวมถึงความแตกต่างของความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน ควรให้ออกสารบรรยายพร้อมตัวอย่างที่ชัดเจนสำหรับการระบุและจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน โดยเน้นตรงที่เป็นจุดเสี่ยงมากๆ เช่น การติดต่อการทำงานกับภาคเอกชน การสรรหาบุคลากร การลดขั้นตอนและกระจายอำนาจ เป็นต้น

นอกจากการให้ความรู้แล้ว ความตื่นตัวและเอาใจใส่ของผู้บริหาร รวมถึงกลยุทธ์การจัดการที่มีประสิทธิภาพจะมีส่วนอย่างสำคัญในการช่วยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบาย คือ การสร้างความตื่นตัวและความเอาใจใส่ จะช่วยในการแสวงหาจุดเสี่ยงและพัฒนาวิธีการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

4. ดำเนินการเป็นแบบอย่าง

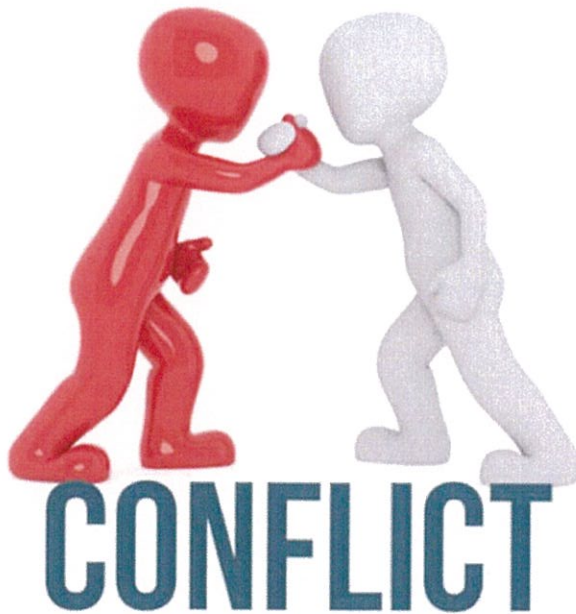
การจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยความทุ่มเทของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งระดับบริหาร ซึ่งต้องแสดงภาวะผู้นำ สนับสนุนนโยบายและกระบวนการอย่างแข็งขัน สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน และให้ความช่วยเหลือแก้ไข ผู้บริหารมีความสำคัญ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มักจะคำนึงถึงสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสนใจ โดยผู้บริหารต้องดำเนินการ ดังนี้

- พิจารณาวามีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ว่าหน่วยงานมีปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนหรือไม่
- ชั่งน้ำหนักประโยชน์ขององค์กร ประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ และพิจารณาว่าอะไรคือวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการหรือแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน
- พิจารณาปัจจัยอื่นๆรวมถึงระดับและลักษณะของตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน

5. สื่อสารให้ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนองค์กร และชุมชนทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ประเด็นสำคัญคือ ภาพลักษณ์ขององค์กรในการรับรู้ของผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับความสามารถจัดการกับผลประโยชน์ทับซ้อนได้ดีเพียงใด ถ้าผู้รับบริการหรือประชาชนทั่วไปไม่เห็นหรือไม่สามารถรับรู้ถึงนโยบายหรือเจตนารมณ์ขององค์กร ผลเสียที่เกิดขึ้นก็เลวร้ายไม่แพ้กัน ควรสื่อสารแบบสองทางกับองค์กรภายนอก อาจใช้วิธีต่างๆ เช่น ให้มีส่วนร่วมในการระบุดูแลและร่วมกันพัฒนาปกป้องกันแก้ไขปัญหา ขอรับฟังความเห็นต่อร่างนโยบายการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ร่วมทบทวนและปรับปรุงกลไกการแสวงหาและแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน วิธีเหล่านี้จะทำให้ได้นโยบายที่สอดคล้องความคาดหวังสาธารณะและได้รับความร่วมมือจากผู้รับบริการหรือประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ ในการร่วมกันจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้รับบริการหรือประชาชนทั่วไปนี้ องค์กรต้องทำให้การตัดสินใจทุกขั้นตอนโปร่งใสและตรวจสอบได้

6. การบังคับใช้นโยบายและทบทวนนโยบายสม่ำเสมอ

ระบบจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนได้รับการทบทวนอย่างสม่ำเสมอ โดยสอบถามข้อมูลจากผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อให้ระบบใช้ได้จริง และตอบสนองต่อสภาพการทำงานรวมถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและสร้างความร่วมมือ นอกจากนี้ยังอาจเรียนรู้จากองค์กรอื่นๆ การแสวงหาการเรียนรู้เช่นนี้ยังเป็นการสื่อสารว่าองค์กรมีความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนอีกด้วย การทบทวนควรครอบคลุมจุดเสี่ยงและมาตรการต่าง ๆ ที่มีอยู่ เมื่อได้รับผลการทบทวน อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงาน ต้องสื่อสารให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้เข้าใจ และปรับเปลี่ยนการทำงานให้สอดคล้องกัน โดยอาจพัฒนาระบบสนับสนุนเพื่อช่วยพัฒนาทักษะและการให้คาปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่

บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

มาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หมวด 6 การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 126 นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(1) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(2) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือ โดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(3) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้น ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(4) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจ ของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของ เอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณี ที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (1) หรือ (3) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าว ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา 127 ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา 126 (4) ภายในสองปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 128 ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ เป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณีหรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจาก การเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 129 การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

บทลงโทษ

มาตรา 168 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 126 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีความผิดตามมาตรา 126 วรรคสอง ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐนั้นรู้เห็นยินยอมด้วย เจ้าพนักงานของรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 169 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 128 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 170 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 127 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 171 เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือ ปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ

เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนสินทรัพย์หรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้ โดยธรรมจรรยา ไว้ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543”

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้อำนาจในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้อำนาจตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ 4 ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

- (1) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป
- (2) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท
- (3) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ 6 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัว หรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันที

ข้อ 7 การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยี่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาท้องถิ่นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ 8 หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศฉบับนี้ ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

